

INDEX ORGANICUS

A-A

Aedilis Az ókori Római Birodalomban az egyes városok közbiztonságáért felelős köztisztviselő elnevezése.

LINDNER Gyula: A római Birodalom tűzvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 67-74.p. HU-ISSN 1216-6774.

Állami Biztosító A II. világháborút követően Magyarországon a biztosító társaságokat államosították, így jött létre az Állami Biztosító, amelyet a rendszerváltást követően privatizáltak.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GÖRBE Márk: Tűzvész és bányalég. Sorstragédiák megjelenése FESZTY Árpád művészetében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 35-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

Aquincumi Múzeum Budapesti III. kerületében, Óbudán 1894-ben nyitotta meg kapuit. A múzeum a II. világháború során a szomszédságában lévő gázgyár bombázásakor súlyos rombolást szenvedett el, gyűjteményének közel fele megsemmisült, majd a felújítási munkálatokat követően 1948-ban újra megnyitották a múzeumot. Az Aquincumi Múzeum gyűjtőköre az ókori Római Birodalom Pannoni provinciájának a tárgyi emlékei gyűjtésére, rendszerezésére és gondozására terjed ki.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

B

BÁV Bizományi Áruház Vállalat Magyarország legnagyobb múltú, jogfolytonosan működő vállalata, melynek jogelődjét 1773-ban *Mária Terézia* alapította Magyar Királyi Zálogház néven, jelenlegi elnevezése BÁV Zálogház és Aukciós Zártkörű Részvénytársaság.

GÖRBE Márk: Tűzvész és bányalég. Sorstragédiák megjelenése FESZTY Árpád művészetében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 35-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

Belügyminisztérium az első független magyar kormány óta — a GYURCSÁNY, majd BAJNAI kormány kivételével — folyamatosan létező tárca, amely a közigazgatásért, a rendvédelemért és minden olyan ügyért volt felelős, amely nem tartozott más tárcák kompetenciájába. A GYURCSÁNY és a BAJNAI kormány időszakában a belügyminisztériumból a rendvédelem irányítására hivatott szervezeti egységeket az igazságügyi tárcához telepítették és az igazságügyi minisztériumot átkeresztelték igazságügyi- és rendészeti minisztériummá. Az első független felelős magyar kormány belügyminisztere SZEMERE Bertalan volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1848. IX. 12.-éig töltötte be. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc belügyminisztériuma a Helytartónácsi Hivatalból, — amelynek hatáskörébe a városrendészet az egészségügy az oktatás az alapítványok az árvák ügyeivel való foglalkozás stb. tartozott — valamint a országgyűlési ügyekkel foglalkozó Magyar Udvari Kancelláriából fejlődött ki. A belügyi tárca a mindenkor magyar kormányok egyik legfontosabb tárcája volt. A belügyminisztérium épületegyüttese a dualizmus és a két világháború közötti időszakban — a honvédelmi és a pénzügyi tárca épületeivel megegyezően — a Budai Várban állt. A második világháború után azonban — amikor a Budai Vár megszünt Magyarország hatalmi centrumaként működni — mindhárom tárcát a főváros belvárosában helyezték el. A belügyminisztérium a József Attila utca és a Roosevelt-tér által határolt háztömb épületeit kapta meg, amely épületegyüttes egyik épülete korábban bankszékházként működött. A belügyminisztérium szervezete dinamikusan fejlődött. Az ügyek csoportja szerinti szervezeti egységekből állt. A polgári magyar állam első belügyminisztériumának 1848-1849-ben elviekben 4 gyakorlatilag 3 osztálya volt. Az úgynevezett országlátszati osztály az országgyűléshez és az országgyűlési választásokhoz kapcsolódó teendőket volt hivatott ellátni. A közigazgatási osztály a közigazgatási egységek, alapítványok, örökösödési ügyek, névváltoztatások a ki-, és bevándorlók ügyeit intézte. A rendőri osztály a közcsend és a belbéke fenntartására volt hivatott. Eredetileg nemzetőrségi osztályt is terveztek, azonban az országgyűlés a testületet a miniszterelnök közvetlen felügyelete alá rendelte, a miniszterelnök pedig a testület irányítására Országos Nemzetőrségi Haditanácsot hozott létre, amely önálló országos szervezet volt és 6 osztállyal működött. A szervezeti egységeket permanens módon módosították. A minisztérium élén a belügyminiszternek közvetlenül alárendelt szervezeti egység állt, amelyet különböző korokban különböző módon hívtak (elnökség, kabinet, titkárság stb.) A pártállam kialakítása kapcsán a belügyminisztérium közigazgatás irányítási teendőit áttelepítették a minisztertanácshoz, és a belügyi tárcába koncentrálták a rendvédelmi és állambiztonsági feladatokat. A rendszerváltás után helyreállt a tárca eredeti hatásköre.

RÉTI Rezső: *József* főherceg a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség védnöke. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 111-118.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

OLASZ Lajos: A magyar légoltalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KISS András: Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 51-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI Ákos: Tűz elleni védekezés a polgári magyar államban 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 85-110.p. HU-ISSN 1216-6774.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24. p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belügyminisztérium Országos Légoltalmi Parancsnokság 1950-ben a légoltalom feladatköre — szovjet minta alapján — a honvédelmi tárcától átkerült a belügyi tárcához, melynek nyomán hozták létre a Belügyminisztérium Országos Légoltalmi Parancsnokságot. E parancsnokság 1960-ig működött.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-26.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belügyminisztérium Légoltalmi Országos Törzsparancsnokság E parancsnokság 1960-ban jött létre az 1950-ben megalakított Belügyminisztérium Országos Légoltalmi Parancsnokság átkeresztelésével. 1962 novemberéig működött, amikor a honvédelmi bizottság a feladatkört a belügyi tárcától a honvédelmi tárcához helyezte.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-26.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság 2001. I. 1-ével jött létre a korábbi BM Tűzoltóság és BM Polgári Védelmi Országos Parancsnokság összevonása nyomán.

HADNAGY Imre József: A magyar tűzoltó szervezetek története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 43-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belügyminisztérium Országos Tűzrendészeti Parancsnoksága az 1954-ben megszüntetett Magyar Tűzoltó Főparancsnokság feladatait átvevő szervezet.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KISS András: Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 51-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belügyminisztérium Polgári Védelem Országos Parancsnoksága A minisztertanács az 1989. XI. 30-ai határozatában rendelkezett arról, hogy a polgári védelem országos irányítását a honvédelmi minisztérium kompetenciájából áthelyezi a belügyi tárcához. E szervezet 1990. VI. 30-ig működött, amikor a belügyi tárcán belül újabb átszervezésre került sor. 1996. I. 1-ével azonban — az Alkotmánybíróság 1995. III. 21-ei határozatában foglaltak nyomán — ismét megalakult a Belügyminisztérium Polgári Védelmi Országos Parancsnokság, amely 1999-ben ismét egyesült a tűzoltósággal. 2000. I. 1-étől az új szervezet Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság néven működik.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24. p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bécs város építési hivatala Bécs város tanácsának alárendeltségébe tartozott a hivatal, melynek élén alkamarási rangban a városi építési igazgató állt, aki a városi tűzoltóságot is irányította 1884-ig, amikor a bécsi tűzoltóságot különválasztották a bécsi építési hivataltól és a tűzoltó szervezetet Bécs áváros tanácsának közvetlen irányítása alá helyezték.

SCHIMPF Gerard: A bécsi tűzoltóság 1683-1948. [Ford.: VARGÁNÉ Galambos Éva] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 119-124.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bécsi Tűzoltási Intézet Már a XVIII. századtól a tűzoltási módszerek és technikák fejlesztésén dolgozó intézet.

SCHIMPF Gerard: A bécsi tűzoltóság 1683-1948. [Ford.: VARGÁNÉ Galambos Éva] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 119-124.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztró-

favédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budapesti Önkéntes Tűzoltó Egylet 1862-ben alakult, önkéntes társadalmi szervezet.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

C-Cs

Centurio az ókori Róma tűzoltó szervezetének minden egyes vigil cohorsa két centuriából állt, amelyet a római katonai szervezetből vettek át, azonban a haderőben a cohorsok öt, esetleg hat centuriát számláltak, míg a vigil cohorsok hét centuriából álltak.

LINDNER Gyula: A római Birodalom tűzvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 67-74.p. HU-ISSN 1216-6774.

Cohors az ókori Római Birodalom hadseregének szervezeti alegysége, egy légióba 10 cohors tartozott. A cohorsok mintájára szervezték meg az ókori róma városának tűzoltó szervezeteit is.

LINDNER Gyula: A római Birodalom tűzvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 67-74.p. HU-ISSN 1216-6774.

Császári Királyi Csendőrség Lásd Császári Csendőrség.

Császári Csendőrség A neoabszolutizmus császári csendőrségének (1849-1867) népies elnevezése Zsandárság (Gendarmarie = Zsandárság) Az 1849. III. 4.-én oktrojált öszbirodalmi alkotmány „A birodalom belső biztonságának őrzése birodalmi ügy” meghatározást tartalmazta. Erre alapozva Alexander BACH belügyminiszter 1849. V. 30.-án olyan előterjesztést tett az uralkodónak, amely lebontotta a korábbi feudális korlátokat és egy új öszbirodalmi biztonsági fegyveres testület megermentését javasolta. E testületként a csendőrséget nevezte meg az indítvány, hiszen a csendőrség már európa szerte bizonyította hatékonyságát, továbbá Napóleon bukását követően a HABSURG-birodalomhoz visszakértült itáliai területeken már működött egy csendőr ezred. Ferenc József 1849. VI. 8.-án uralkodói nyílt paranccsal rendelte el a teljes HABSURG-birodalomra kiterjedő hatáskörrel rendelkező testület felállítását. 1849. IX. 17.-én a testület főparancsnokává HAYNAU tábornagy jobbkezeit báró Johann Franz KEMPEN von Fichtenstamm altábornagyot nevezte ki korábbi katonai beosztása megahagyásával. A testület működését az uralkodó 1850. I. 18.án kibocsátott ideiglenes csendőr törvénnyel szabályozta. 1851. XI. 1.-én a pandúr kötelékeket feloszlatta és a csendőri erők kizárólagos működését rendelte el az önállóságától megfosztott magyarországi területeken is. 1851. XII. 22.-én Ferenc József nyílt paranccsal rendelte el, hogy a katonai határőrvidéken is szervezzék meg a csendőrséget. A HABSURG-birodalom neoabszolutizmusa rendvédelmi struktúrája kiépítésének betetőzéseként Ferenc József 1852. IV. 22.-én nyílt paranccsal saját közvetlen alárendeltségében hozta létre a legfelsőbb rendőrhatalóságot, amely a birodalmi rendőrség és csendőrség legfőbb felügyeleti szervezete volt. E testületnek az élére pedig KEMPEN János altábornagyot úgy nevezte ki, hogy az altábornagy egyben megőrizte a csendőr-főparancsnoki beosztását is. A császári csendőrség legkiterjedtebb formája 1852 és 1859 között valósult meg, amikor a HABSURG-birodalom területén 19 csendőr ezred kötelékében 18 647 csendőr szolgált. 1859-ben — a Solferino-i vereség nyomán — az uralkodó a legfelsőbb rendőrhatalóságot oly módon szüntette meg, hogy hatáskörét az átszervezett és új miniszter vezetésére bízott belügyi tárca kompetenciájába integrálta. A csendőr testületet azonban továbbra is fenntartotta az 1859. XI. 14.-ei legfelsőbb elhatározásával, melyben úgy rendelkezett, hogy a testület személyi tekintetben a hadsereg főparancsnokság, szolgálati és gazdasági téren pedig a belügyminisztérium alárendeltségébe kerüljön. Ezt követően a testületet több ízben karcsúsították, végül 10 ezred kötelékében 7927 fő teljesített szolgálatot. 1866. I. 28.-ai legfelsőbb elhatározással az uralkodó ugyan ismét megerősítette a testület szervezetét és létszámát azonban Magyarország területén ez az intézkedés már tiszavirág életűnek bizonyult, mivel HABSURG csendőrség ugyan jó eredményeket ért el a közrend fenntartása terén, azonban a magyar hazafiak üldözése terén is jeleskedett, így a kiegyezés nyomán létrejött magyar kormány Magyarországon 1867. V. 8.-án feloszlatta az idegen testületnek tekintett császári csendőrséget. Mivel a kiegyezés tartalma szerint a rendfenntartás nem tartozott a közös ügyek csoportjába ezért a csendőrség az Osztrák Császárság tartományaiban is a belügyi tárca kompetenciájába került, az uralkodótól közvetlen függése megszűnt. Az I. világháború után az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlását követően Ausztria területén tovább működött a csendőrség. Az Anschluss nyomán az Osztrák Csendőrséget a Német Birodalmi csendőrségbe integrálták. A II. világháború után az Osztrák Csendőrség ismét önálló szervezetté vált, amely az osztrák szövetségi kormány közvetlen felügyelete alatt állt. Hagyományosan a vidék közbiztonságára felügyelt, Ausztria városaiban a rendet az Osztrák Rendőrség tartotta fenn. A két rendvédelmi szervezetet 2005-ben takarékosági okokra hivatkozva öszvonták Osztrák Szövetségi Rendőrség elnevezéssel.

PARÁDI Ákos: Tűz elleni védekezés a polgári magyar államban 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 85-110.p. HU-ISSN 1216-6774.

Csepel Autógyár 1949-ben alapították. Három évtizeden keresztül számos újítást kidolgozva nemzetközi szinten kiemelkedő minőségű gépjárműgyártás folyt a Csepel autógyárban, majd 1990-ig gépjárműalkatrész beszállító vállalatként működött. A nagy múltú, kiemelkedő teljesítményekkel büszkélkedhető magyar vállalatot a rendszerváltás után 1996-ban felszámolták.

KISS András: Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 51-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

Hátországi és Polgári Védelmi Parancsnokság 1987. XI. 17-én a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának a határozata alapján jött létre. Ekkor egyesítették a Hátországvédelmi Parancsnokságot a és a Polgári Védelem Országos Parancsnokságát a két szervezet bázisán, a honvédelmi minisztérium közvetlen irányításával. Hátországi és Polgári Védelmi Parancsnokság elnevezéssel. E szervezet 1989. XI. 30-ig működött, amikor a feladatkört a belügyminisztérium vette át.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24. p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hátországvédelmi Alakulatok Parancsnoksága 1973. I. 1-ével a polgári védelem a Hátországvédelmi Alakulatok Parancsnokságának az alárendeltségébe került.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24. p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Honvédelmi Bizottság Lásd Legfelsőbb Honvédelmi Tanács

Honvédelmi Tanács Lásd Legfelsőbb Honvédelmi Tanács

Honvédelmi Minisztérium A polgári magyar állam első honvédelmi minisztere MÉSZÁROS Lázár volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1849. IV. 15.-éig töltötte be. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc idején létrejött első független magyar kormány óta létező tárca, amely a haza védelméért felelős minisztériumként a haderőt irányítja. 1918. X. 31-től, a Károlyi-kormány létrejöttétől a tárca elnevezése Hadügyminisztérium, majd 1920. III. 15-től visszaállították a tárca elnevezését Honvédelmi minisztériumra. A katonai állományú személyek a pártállam létrejöttéig függetlenül attól, hogy hol teljesítettek szolgálatot — a testőrségek, a koronaórség és a képviselőházi őrség kivételével — a honvédelmi tárcahoz tartoztak. Ebből fakadóan a magyar rendvédelmi testületek közül a Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának tagjai személyükben a honvédelmi tárcahoz tartoztak. Ügyeik intézése céljából a honvédelmi minisztériumban külön osztály működött. A honvédelmi tárca hagyományosan a Budai Várba települt. A pártállam idejében azonban a Margit híd pesti hídfőjénél létesített új épületgyűttesbe költözött, ahol azóta is működik.

OLASZ Lajos: A magyar légoltalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24. p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Honvédelmi Bizottság Lásd Legfelsőbb Honvédelmi Tanács.

Honvédelmi Tanács

KISS András: Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 51-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Honvédség Lásd Magyar Királyi Honvédség.

I

Ideiglenes Nemzeti Kormány 1944. XII. 22.-től 1945. XI. 15.-ig működött. MINISZTERELNÖK Dálnoki Miklós Béla. Három-féle összetételben működött. Az első összetétel 1944. XII. 22.-től 1945. VI. 11.-ig, a második összetétel 1945. V. 11.-től 1945. VII. 21.-ig, a harmadik összetétel pedig 1945. VII. 21.-től 1945. XI. 15.-ig tartott.

PARÁDI Ákos: Tűz elleni védekezés a polgári magyar államban 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 85-110.p. HU-ISSN 1216-6774.

K

Katasztrófavédelem Központi Múzeuma Elődszervezete a Tűzoltó Múzeum volt, melyet a Népművelésügyi minisztérium múzeumi főosztálya 1955. XII. 20-án nyilvánított országos hatáskörű szakmúzeummá. A Tűzoltó Múzeum 1957. VIII. 24-én nyílt meg, elhelyezése a kezdetektől, 1955-től a Budapest X. kerületi tűzoltólaktanya egyik épületrésze. 2012. I. 1-vel — az egységes állami katasztrófavédelmi szervezet kialakításának részeként — a Tűzoltó Múzeum neve Katasztrófavédelem Központi Múzeumra változott és azóta is e néven működik.

KISS András: Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 51-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HADNAGY Imre József: A magyar tűzoltó szervezetek története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 43-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szak-

osztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GÖRBE Márk: Tűzvész és bányalég. Sorstragédiák megjelenése FESZTY Árpád művészetében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 35-42.p.* HU-ISSN 1216-6774.

Kisantant azon államok szövetsége, amelyek területüket teljes egészében, vagy jelentős mértékben a trianoni békediktátum értelmében a Magyarországtól elcsatolt részek bekebelezése által nyerték. Ezen országok szövetséget alkottak annak érdekében, hogy a hozzájuk csatolt területeket — amelyen jelentős számú magyar lakosság is élt — ne lehessen visszacsatolni az anyaországhoz. Ennek érdekében olyan politikát folytattak, amely Magyarország gyengítését, illetve a kisantant államok erősítését célozta. Ezzel beteljesült azon francia szándék, hogy a Kárpát-medence erőit felosszák és a saját érdekeiknek vessék alá. A kisantant államok kölcsönösen egyeztetett hadművelési terveket hoztak létre hadseregeik összehangolt Magyarország ellenes bevetése céljából. A kisantant országok — amelyek közé tartozott Csehszlovákia, Románia és a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság a későbbi Jugoszlávia — hadereje országonként a magyar haderő hozzávetőlegesen háromszorosa volt.

OLASZ Lajos: A magyar légoltalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Közlekedési Múzeum az 1896. évi milleneumi kiállítás alkalmával épített csarnok épületében nyílt meg 1899-ben a Magyar Királyi Közlekedési Múzeum, melyet 1944-ben bombatalálat ért, majd 1966-ban újra megnyitották a felújított múzeumot immár Közlekedési Múzeum néven, amely azóta is működik.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p.* A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Központi Oltási Intézet A bécsi tűzoltóság egyik szervezeti egysége.

SCHIMPF Gerard: A bécsi tűzoltóság 1683-1948. [Ford.: VARGÁNÉ Galambos Éva] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 119-124.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

L-Ly

Legfelsőbb Honvédelmi Tanács A trianoni békediktátum által Magyarország honvédelmi képességeit súlytó intézkedéseinek a mérséklésére irányult a Legfelsőbb Honvédelmi Tanács létrehozása, melyet a Szövetségi Ellenőrző Bizottság magyarországi működésének befejezése nyomán 1927. III. 31-e után állítottak fel. A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács titkos szervezet volt. Feladatát alkotta, hogy a magyar államapparátuson belül olyan csúciszervezetként működjék, amely összefogja és irányítja Magyarország honvédelmi képességeinek fejlesztését. A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács végrehajtását az illetékes minisztériumok valósították meg. A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács tagjai a legfelsőbb katonai politikai vezetés képviselői voltak. A tanács elnöke a kormányfő, tagjai a külügyminiszter, a belügyminiszter, a pénzügyminiszter, a honvédelmi miniszter, a vezérkari főnök és a magyar haderő főparancsnoka voltak. A napirendtől függően a Legfelsőbb Honvédelmi Tanács ülésein részt vettek az illetékes szakminisztériumok képviselői is. A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács titkára vezérkari képesítésű tiszt vagy tábornok volt. A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács működése háború idején szünetelt.

A II. világháborúval a Legfelsőbb Honvédelmi Tanács mint szervezet megszűnt, azonban a magyar pártállam körülményei között fokozatosan kialakult — bár eltérő tartalommal — a Honvédelmi Tanács, majd Honvédelmi Bizottság. Már 1946 tavaszától működött a Honvédelmi Tanács elődszervezetének tekinthető testület a Magyar Kommunista Párt Politikai Bizottságának tanácsadó testületeként létrehozott Katonai Bizottság. 1948. VII. 6-án — a Magyar Dolgozók Pártjának létrehozását követően — állították föl a rendőri-államvédelmi ügyek koordinálására a Magyar Dolgozók Pártjának Belügyi Bizottságát ROSENFELD Mátyás (RÁKOSI Mátyás) vezetésével. Ez a bizottság azonban mindössze egyetlen ülést tartott, mivel a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének Titkársága 1948. IX. 7-én megszűntette, helyette viszont ugyancsak ROSENFELD Mátyás (RÁKOSI Mátyás) elnökletével létrehozta a Magyar Dolgozók Pártjának Államvédelmi Bizottságát, melynek albizottságaként működött a korábbi Katonai Bizottság.

1949 februárjában azonban a Magyar Dolgozók Pártja Államvédelmi Bizottságának Katonai Albizottságát is megszüntették és helyette a honvédelmi minisztériumon belül Államvédelmi Bizottságot hoztak létre. 1950 októberében — szovjet minta nyomán — hozták létre a korábbi bizottságok helyett a Honvédelmi Bizottságot, melynek tagja volt ROSENFELD Mátyás (RÁKOSI Mátyás), SINGER Ernő (GERŐ Ernő) és FARKAS Mihály (LÖWY Hermann).

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének Titkársága 1952. XI. 27-ei ülésén megszüntette a három fős Honvédelmi Bizottságot és helyette létrehozta a Honvédelmi Tanácsot. A Honvédelmi Tanács feladatát a honvédelem szempontjából országos jelentőségű ügyekkel való foglalkozás alkotta. A Honvédelmi Tanács Határozatai minisztertanácsi határozatnak minősültek. A Honvédelmi Tanács háború időszakában diszponált volna az egész magyar államigazgatás felett. A Honvédelmi Tanács elnökét és tagjait békében a minisztertanács, háború esetén pedig a Magyar Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának és a kormánynak az együttes javaslatára az Elnöki Tanács nevezhette ki. A Honvédelmi Tanács legfontosabb döntési és ellenőrzési jogkörei voltak a fegyveres erők szervezete és felszerelése, a hadművelési és mozgósítási tervek, a mozgósítás szabályozása, a hadszíntér és a felvonulási terület előkészítése, a honvédelmi ipar tervei és a hadianyag export-import keretek.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése nyomán a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a Honvédelmi Tanácsot 1956. XII. 6-án újjáalakította. A Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága 1961. IV. 25-ei zárt ülésén határozott a Magyar Népköztársaság vezetésének háborús körülmények közötti megvalósításáról. Ennek keretében úgy döntöttek, hogy a feladatát a Honvédelmi Tanács lássa el. Ennek érdekében kilenc fős Honvédelmi Tanácsot hoztak létre. Szétválasztották az ország háború és békeidőszakbeli honvédelmi irányítását. Háborús időszakban e tevékenység csúciszervezének a Honvédelmi Tanácsot szánták, békeidőszakban pedig Honvédelmi Bizottságot hoztak létre. A Honvédelmi Bizottság hatáskörébe tartozott a fegyveres erők és testületek, az országmozgósítási tervek és a háborúra való felkészülés feladatai. A minisztertanács mindenkor elnöke vált a Honvédelmi Bizottság elnökévé. A honvédelmi Bizottság tagjait pedig a miniszter-

tanács a kormány tagjai közül nevezte ki. A háború esetén működő Honvédelmi Tanács ügyrendjét és jogkörét, valamint feladatait 1964. XI. 18-án hagyta jóvá a Honvédelmi Bizottság, melyet 1975-ben és 1978-ban módosítottak.

A Honvédelmi Tanács és a Honvédelmi Bizottság létét és működését törvényi úton nem szabályozták. Határozatai titkosak voltak. A Honvédelmi Bizottsággal a magyar törvényhozás első ízben 1976-ban foglalkozott, amikor létrehozták a honvédelmi törvényt. A Honvédelmi Bizottság a rendszerváltásig működött.

KISS András: Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 51-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24. p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Légtalmai Liga 1937. XII. 5-én alakult vitéz nagybányai HORTHY Miklós kormányzó és DARÁNYI Kálmán miniszterelnök közreműködésével. A Légtalmai Liga létrehozása öt éves múlta tekintett vissza. 1932 októberében a Műgyetemen PETRÓCZY István nyugállományú repülőezredes vezetésével alapították a polgári légvédelem mozgalmat. 1935-től pedig előkészítő bizottság készítette elő a Légtalmai Liga megalapítását. A Légtalmai Liga elnöke HABSBERG József Ágost főherceg tábornagy, alelnöke dr. vitéz FÁBRY Dániel ezredes országos légvédelmi főparancsnok, főtiktára TEASDALE Ottó, igazgatója pedig PETRÓCZY István nyugállományú repülő ezredes volt. A liga feladatait alapvetően a honvédelemről szóló 1939/II.tc.-ben foglaltak határozták meg. A tevékenységéhez szükséges anyagi fedezetet pedig az 1938 márciusában meghirdetett győri program költségvetése tette lehetővé. A légtalmai Liga néhány év leforgása alatt bepótolta Magyarországnak a trianoni békediktátumból fakadó lemaradását a légtalmon terén. A II. világháború során a Légtalmai Liga kiválóan működött, azonban a nyilas hatalomátvétel nyomán gyakorlatilag sérthetlenné vált.

OLASZ Lajos: A magyar légtalmon megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HADNAGY Imre József: A magyar tűzoltó szervezetek története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 43-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24. p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Légtalmai Liga Lásd Légtalmai Liga

M

Magyar Államrendőrség Az 1945-ben újjáalakuló magyar rendőrség neve Magyar Államrendőrség. E szervezetbe integrálták a feloszlott Magyar Királyi Csendőrség feladatkörét is. A Magyar Államrendőrség megnövekedett feladataiból következően a létszáma is gyarapodott. A személyi állományt az MKP szimpatizánsaival töltötték föl, így a testület kommunista befolyás alá került. Mivel pedig a csendőrség feloszlata nyomán a magyar rendvédelem legerősebb testületévé vált, ez lényegében az MKP magyar rendvédelem feletti uralmát jelentette. Ez a helyzet jól illett az MKP „szalámi taktikájába”.

PARÁDI Ákos: Tűz elleni védekezés a polgári magyar államban 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 85-110.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Államvasutak (MÁV) a magyar állam tulajdonában álló vasútvonal és vasúti járműpark, valamint karbantartó részlegekből és az ezekhez tartozó objektumokból, továbbá a vasúti közlekedést elősegítő szervezetekből állt. A Magyar Államvasutakat BAROSS Gábor államminiszter emelte világszínvonalra.

OLASZ Lajos: A magyar légtalmon megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Hajózási Részvénytársaság (MAHART) A magyar közlekedésügy átfogó fejlesztése kapcsán 1894-ben az országgyűlés törvényt hozott a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság létrehozásáról és állami segélyezéséről. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság (MFTR) alakuló közgyűlésére 1895 januárjában került sor. A vállalat sikeres belföldi és nemzetközi kereskedelmet bonyolított le egészen a trianoni békediktátumig, amikor jóvátétel gyanánt a MFTR hajóparkjának legnagyobb és legfejlettebb részét a Magyar Királyságnak a békediktátum után megszállt területein az ANTANT hatalmak által mesterségesen kreált új államalakulatoknak illetve a békediktátum előtt is létező és a Magyar Királyság területeiből a háború után elcsatolt területek egy részének a birtokába jutó államok tulajdonába adták. A MFTR az egykori cég maradványain újjáépítette a vállalatot, majd 1936-ban a Magyar Államvasutak és a magyar állam tulajdonába került. A vállalat 1944-ig újból sikeresen vett részt a hazai és a nemzetközi vízi kereskedelemben, majd a II. világháború követ-

keztében hajói döntő része vagy megsemmisült, vagy hadiszákmány lett. A Párizs-környéki békeszerződések megkötése után a vállalat hadiszákmányként külföldre szállított hajóit hazahozták Magyarországra és azok 1947-ben a Magyar Szovjet-Hajózási Részvénytársaság (MESZHART) tulajdonába kerültek. A Szovjetunió 1955-ben megszüntette érdekeltségeit a veszteséggé vált magyar hajózási vállaltban és 1955-ben megalakult a Magyar Hajózási Részvénytársaság (MAHART) mely vállalat napjainkig működik.

OLASZ Lajos: A magyar légoltalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Dolgozók Pártja Lásd Magyar Kommunista Párt

Magyar Posta Lásd Magyar Királyi Posta

Magyar Királyi Állami Rendőrséget (1919-1930) az 5 047/1919.ME.r. hozta létre 1919.X.1.-én. Az egységes magyar államrendőrség létrehozásának azonban már voltak dualizmuskori előzményei is. A trianoni békediktátum utáni magyar rendőrséget a Magyar Királyság állami- (fővárosi rendőrség és határrendőrség) és a városi rendőrségeinek az összevonásával hozták létre, a belügyi tárca közvetlen irányítása alá helyezve. Hatósági területe a városokra és a határállomásokra terjedt ki. Feladatát működési területén a közbiztonság védelme alkotta a bűnügyi, közrendvédelmi és igazgatásrendészeti teendők ellátása által. A trianoni békediktátum utáni Magyar Királyságban a Magyar Királyi Állami Rendőrség létszáma (12 000 fő) megegyezett az első világháború előtti városi rendőrségek létszámával (12 000 fő). A testületet 1931-ben — szervezeti módosításokkal egybekötve — átkeresztelték Magyar Királyi Rendőrségre. A Magyar Királyi Rendőrség 1945-ig működött, amikor helyébe a Magyar Államrendőrséget hozták létre, a Magyar Királyi Rendőrségben működő határszéli rendőri kirendeltségek helyett pedig határrendőrséget állítottak fel, amely 1945 és 1949 között működött. A Magyar Államrendőrségre ruházták a felosztatot Magyar Királyi Csendőrség hatáskörét és működési területét 1945-ben, ezzel a magyar rendvédelmi testületek között monopolhelyetbe került. A Magyar Államrendőrséget később egyszerűen rendőrségnek nevezték. 1949-ben pedig a belügyi tárca irányítása alatt álló Magyar Határrendőrséget — a Honvéd Határőrséghez hasonlóan — az Államvédelmi Hatóság kötelékébe integrálták. Ezzel Magyarországon egyetlen rendőri szervezet működött a rendőrség.

OLASZ Lajos: A magyar légoltalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Csendőrség (1881-1945) katonailag szervezett közbiztonsági őrtestület, melynek belső függelmi viszonyai katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rendfokozatot viselt. A testületet az 1876-ban a közös hadseregtől a Magyar Királyi Honvédséghez áthelyezett erdélyi csendőr kerületből fejlesztették ki. Mivel a csendőrök személyükben katonának minősültek, így a honvédelmi tárca felügyelete alatt álltak. A szervezet azonban — mint rendvédelmi testület — a belügyi tárca kompetenciájába tartozott. A testület hatásköre, a városok kivételével, az ország egész területére kiterjedt. Kiváló hatásokkal ténykedett. Működési területén olyan kitűnő közbiztonsági állapotot hozott létre, majd tartott fenn, amelyet a megszüntetése óta még nem sikerült elérni. Diszlokációját a decentralizáltság, metodikáját a megelőzés jellemezte. Személyi állományának mintegy 90 %-a közterületi szolgálatot látott el valamilyen formában. A testület jogosultságai és kötelezettségei nem voltak kiterjedtebbek a társ rendvédelmi testületeknél. A személyi állományának ellátmánya — néhány jelentéktelen specifikumtól eltekintve — megegyezett a közigazgatás, illetve a társ rendvédelmi testületek munkatársainak ellátmányával. Az 1945. és 1949. között zajló „ki-kit győz le” politikai csatározások részeként szüntették meg a testületet. Ebből fakadóan a szervezet társadalmi megítélése a harmadik évezred elején is differenciált. A testületnek önálló hatósági jogköre nem volt. A testületet két ízben hozták létre illetve szüntették meg. Felállításának mindkét esetben rendvédelmi szakmai okai, megszüntetésének pedig deklaráltan politikai okai voltak.

PARÁDI Ákos: Tűz elleni védekezés a polgári magyar államban 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 85-110.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A magyar légoltalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Honvédség (1848-1849 és 1867-1945) a véderő azon része, amely 1867 és 1918 között az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában állomásozó és a magyar kormánynak is alárendelt könnyűfegyverzetű egységekből állt, valamint a sorozott személyi állománya a magyar Szent Korona alá tartozó területen élő lakosság közül került ki. A Magyar Királyi Honvédség magasabb egység parancsnokságokkal nem rendelkezett, a közös hadsereg magasabb egység parancsnokságainak az alárendeltségébe tartozott. A Magyar Királyi Honvédségben a vezényleti nyelv a magyar volt. Az egyenruha nemzeti díszítő elemeket hordozott. A Magyar Királyi Honvédségben az uralkodói elhatározások a honvédelmi miniszter ellenjegyzésével hatályosulhattak. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása nyomán a Magyar Királyi Honvédség a trianoni utáni Magyar Királyság haderejévé vált, azonban a magyar haderőt 1919. VI. 9-től HORTHY Miklós altengernagy hadügyminiszter felhívása nyomán Magyar Nemzeti Hadsereg névvel illették, amelyet 1920. IV. 1-től Magyar Királyi Nemzeti Hadseregre változtattak, majd 1922-ben visszatértek a Magyar Királyi Honvédség elnevezésre. A két világháború közötti Magyar Királyság hadereje már rendelkezett magasabb egységparancsnokságokkal és a fegyverkezési egyenjogúságot kimondó 1938. évi bled-i egyezmény nyomán lehetőség nyílt a magyar véderőnek a kor színvonalán álló technikai eszközökkel való ellátására is. A honvéd illetve honvédség kifejezés az 1848-1849-es szabadságharc időszakából ered. A Magyar Királyi Honvédség a polgári magyar állam véderő szervezete volt. Magyarország szovjet megszállását követően kiépülő pártállamban a magyar haderő elnevezését Magyar Néphadseregre változtatták, amely elnevezés a rendszerváltozás után a magyar hagyományokra visszanyúlva Magyar Honvédségre változott.

RÉTI Rezső: József főherceg a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség védnöke. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 111-118.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztró-

fávédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „*A tűzoltóság története*” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HADNAGY Imre József: A magyar tűzoltó szervezetek története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 43-50.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „*A tűzoltóság története*” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24. p.* A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „*A tűzoltóság története*” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. *története*” című I. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Operaház Építését YBL Miklós tervei alapján 1875-ben kezdték meg és 1884. IX. 24.-én került sor az ünnepélyes átadásra.

GÖRBE Márk: Tüzzvész és bányalég. Sorstragédiák megjelenése FESZTY Árpád művészetében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 35-42.p.* HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Posta a magyar állam levél- és csomagküldemények megvalósítását megvalósító szervezete, amelybe integrálták 1887-ben a magyarországi távírdákat is. A szervezete 1945 után Magyar Posta néven működött.

OLASZ Lajos: A magyar légórtalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „*A tűzoltóság története*” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24.p.* A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „*A tűzoltóság története*” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Rendőrség 1931-1945-ig működött. A Magyar Királyi Állami Rendőrség elnevezését — szervezetmódosításokkal egybekötve — a 6500/1931.ME.r-el Magyar Királyi Rendőrségre változtatták. 1931-ben megszüntették a 7 kerületi főkapitányságot, amelyek alárendeltségébe a városi kapitányságok tartoztak. A kerületi főkapitányságok helyett a budapesti és a vidéki-főkapitányságot hozták létre. A Budapesti Rendőr-főkapitányság alárendeltségébe az akkor még kis Budapest kerületi rendőrségei és az agglomerációba tartozó frekventált települések rendőrségei tartoztak. A vidéki főkapitányság alá pedig a városi rendőrségek (1942-ben 89) és a határszéli rendőr kirendeltségek (1942-ben 13), valamint a kárpátaljai működési területtel rendelkező Határvidéki Rendőrség (1942-ben hét kirendeltséggel), továbbá az 1939-ben létrehozott révkapitányságok (1942-ben 7 révkapitányság) tartoztak. A korábbi vidéki főkapitányságokkal megegyező működési területű és székhelyű körzeti szemlélő központokat alakítottak ki 1931-ben az új vidéki főkapitányság alárendeltségében. A Magyar Királyi Rendőrség mindkét főkapitánysága a belügyi tárca közvetlen felügyelete és irányítása alatt állt. Ekkor szüntették meg az országos főkapitányságot is, amely az országos főkapitány frankhamisításban játszott szerepéből fakadóan sohasem került kiépítésre.

PARÁDI Ákos: Tűz elleni védekezés a polgári magyar államban 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 85-110.p.* HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Kommunista Párt (MKP) 1918 őszén megalakult baloldali marxista-leninista párt, amely 1919 és 1944-1945 között illegálisan tevékenykedett, 1948-1949-től azonban „egyeduralkodóként” irányította az országot. 1918-1919 Kommunista Magyarországi Pártja, 1919 Magyarországi Szocialista Párt, 1919-1943 Kommunista Magyarországi Pártja, 1943-1944 Békepárt, 1944-1945 Kommunista Magyarországi Pártja, Magyar Kommunista Párt, 1945-1948 Magyar Kommunista Párt, 1948-1956 Magyar Dolgozók Pártja, a magyar pártállam pártja. A Magyar Kommunista Párt (MKP) és a Magyar Szociáldemokrata Párt (MSZDP) egyesülésével jött létre az 1945 és 1949 közötti — úgynevezett ki-kit győz le időszak — politikai eseményeinek következményeként 1948. VI. 12.-én. A KMP a „szalámi taktika” néven elhíresült politikájával fokozatosan számolta fel ellenfeleit, a folyamat végén pedig már a szövetségeseit is. A politikai csatározásokban gyengébbnek bizonyult MSZDP maradványait olvasztotta magába az MKP az új párt az MDP létrehozásával. 1956-1989 Magyar Szocialista Munkáspárt néven működött.

KISS András: Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 51-66.p.* HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „*A tűzoltóság története*” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24.p.* A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „*A tűzoltóság története*” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI Ákos: Tűz elleni védekezés a polgári magyar államban 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 85-110.p.* HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Nemzeti Bank 1848-ban Kossuth Lajos pénzügyminiszter kezdeményezésére az Osztrák Nemzeti Banktól független, a magyar kormánynak alárendelt Nemzeti Bankot hozták létre. A pénzkibocsátás joga a magyar kormány kezében összpontosult, ezzel megeremtvé az önálló magyar pénzrendszer kialakításának feltételét. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc leverését követően a pénzkibocsátás jogát Magyarország elveszítette. 1867 után az Osztrák-Magyar Monarchiában közös jegybank az Osztrák-Magyar Bank működött, majd a trianoni békediktátumot követően 1921-ben megalapították a Magyar Királyi Állami Jegyintézetet, amely a magyar kormány alárendeltségében működött. Jelenleg a Magyar Nemzeti Bank látja el a jegybank szerepét Magyarországon.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-26.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Országos Levéltár (2010 - Magyar Nemzeti Levéltár) A magyar állam központi szervezetének működésével kapcsolatos irattárának archiválást megvalósító intézmény.

KISS András: Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 51-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Országos Tűzoltó Szövetség (MOTSZ) 1870. IX. 5-én alakult. A tűzoltó egyleti mozgalmat gróf SZÉCHENYI István másodszüllött fia, gróf SZÉCHENYI Ödön indította el. A dualizmus időszakában az önkéntes és a hivatásos tűzoltók létszáma mintegy 60 000 főt, a trianoni békediktátum utáni Magyarországon pedig csaknem 14 000 főt tett ki.

RÉTI Rezső: József főherceg a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség védnöke. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 111-118.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HADNAGY Imre József: A magyar tűzoltó szervezetek története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 43-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI Ákos: Tűz elleni védekezés a polgári magyar államban 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 85-110.p. HU-ISSN 1216-6774.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Szocialista Munkáspárt Lásd Magyar Kommunista Párt

Magyar Tudományos Akadémia Magyarország tudományos életében, a tudomány művelésében és terjesztésében, a magyar tudomány képviselésében központi, vezető szerepet betölteni hivatott köztestület, melyet 1825. XI. 3-án magyar főurak — felsőbüki NAGY Pál indítványozására és gróf SZÉCHENYI István tetemes vagyoni hozzájárulása nyomán — alapítottak kezdetben kifejezetten a magyar nyelv művelésének elősegítése érdekében. A Magyar Tudományos Akadémia tehát nem uralkodói elhatározás nyomán, hanem társadalmi kezdeményezés eredményeként jött létre. A Magyar Tudományos Akadémia első elnöke TELEKI József volt. Az intézmény tevékenysége hamarosan kibővült és napjainkig tartó töretlen nemzetközi elismerésre tett szert.

RÉTI Rezső: József főherceg a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség védnöke. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 111-118.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Tűzoltó Szövetség A társadalmi szervezet 1990-ben alakult. Célja a magyar tűzoltás személyi és tárgyi feltételrendszere hiányosságai megszüntetésének elősegítése, a tűzoltók érdekvédelmének képviselése és a hagyományok ápolása.

HADNAGY Imre József: A magyar tűzoltó szervezetek története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 43-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N-Ny

Nemzeti Galéria a magyar képzőművészetet bemutató legnagyobb közgyűjtemény. Önálló múzeumként 1957-től működik. 1975 óta a Budavári Palotában látogatható.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GÖRBE Márk: Tűzvész és bányalég. Sorstragédiák megjelenése FESZTY Árpád művészetében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 35-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

Nemzetközi Tűzoltó Szövetség (Internationale Association of Fire and Rescue Services) 1900-ban alapították. Az alapító tagok egyike a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség volt. A Nemzetközi Tűzoltó Szövetség III. kongresszusát Budapesten tartották 1904-ben.

RÉTI Rezső: József főherceg a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség védnöke. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 111-118.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztró-

favédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SCHIMPF Gerard: A bécsi tűzoltóság 1683-1948. [Ford.: VARGÁNE Galambos Éva] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 119-124.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Néphadsereg Lásd Honvédség

Népművelésügyi Minisztérium 1949. VI. 11-től 1956. X. 31-ig működött. Miniszterei voltak RÉVAI József 1949. VI. 11. 1953. VII. 4. , DARVAS József 1953. VII. 4. – 1956. X. 24. , LUKÁCS György 1956. X. 25. – 1956. X. 31.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Népszövetség, (Nemzetek Szövetsége) 1919. VI. 28. - 1948-ig létezett: A nemzetek együttműködése céljából, a versailles-i békerendszer megtartására létesített szervezet. A Szövetséges és Társult Hatalmak kezdeményezésére jött létre, Genf (Svájc) székhellyel.

OLASZ Lajos: A magyar légórtalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

O-Ö

Országos Katasztrófavédelem Az 2011/CXXVIII.tv. szervezték újjá a magyar országos katasztrófavédelmet, melynek élén a Katasztrófavédelmi Főigazgatóság áll.

HADNAGY Imre József: A magyar tűzoltó szervezetek története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 43-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Országos Légvédelmi Parancsnokság (OLP) 1933 novemberében hozták létre és különböző elnevezésekkel, illetve a magyar honvédelemben különböző alá-fölrendeltségi viszonyok között napjainkig működő szervezet.

OLASZ Lajos: A magyar légórtalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24. p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HADNAGY Imre József: A magyar tűzoltó szervezetek története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 43-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat alakuló ülésére 1861 augusztusában került sor, amikor első elnökének a társulat gróf ANDRÁSSY Gyulát választotta. A szervezet célja a magyar képzőművészet szellemi és anyagi támogatása volt. Tevékenységüknek köszönhető a Múcsarnok létrehozása és számos egyéb nagyhorderejű képzőművészeti kiállítás megvalósítása. A magyarországi pártállam bevezetését követően az egyesületek felszámolása keretében az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat is megszűnt.

GÖRBE Márk: Tűzvész és bányalég. Sorstragédiák megjelenése FESZTY Árpád művészetében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 35-42.p. HU-ISSN 1216-6774.

Országos Tervhivatal 1947-ben hozták létre, 1989-ig működött. Az első hároméves terv időszakában (1947-49) jelentős szerepet töltött be a magyar gazdaság szovjet mintára történő átalakításában (magát a hivatalt is a szovjet példa nyomán hozták létre). Tevékenysége az 1950-es évek elejétől a gazdaság egészét átfogta. Feladata a távlati és az operatív gazdasági tervjavaslatok kidolgozása, és az aktuális ötéves terv végrehajtásának ellenőrzése. Elnökét az Országgyűlés választotta, s az elnök tagja volt a kormánynak is.

KISS András: Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 51-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Országos Tűzoltó Főparancsnokság 1945-ben a 10 280/1945. miniszterelnöki rendelet értelmében megszüntetett Magyar Országos Tűzoltó Szövetség helyébe lépett, majd 1954-ben ez a szervezet is megszűnt, feladatait az ebben az évben létrehozott Belügyminisztérium Országos Tűzrendészeti Parancsnoksága vette át.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Osztrák Tűzoltó Szövetség Az osztrák tűzoltó szervezetek társadalmi egyesülete.

SCHIMPF Gerard: A bécsi tűzoltóság 1683-1948. [Ford.: VARGÁNÉ Galambos Éva] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 119-124.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

P

Posta Múzeum BAROSS Gábor közlekedésügyi miniszter rendelete alapján 1890-ben kezdődött meg a Magyar Királyi Posta és Távírda Múzeum létrehozása. Az 1896. évi milleneumi kiállításra e célból létrehozott épületben kapott helyet a múzeum kiállítási anyaga, majd az épületet lebontották és a Magyar Királyi Posta és Távírda Múzeum a Közlekedési Múzeum épületében helyezték el 1899-1945-ig. A múzeum teljes gyűjteményét 1945 és 1955 között raktárban tárolták, majd 1955-ben a Postavezérgazgatóság főépületében helyezték immár Pstotamúzeum elnevezéssel. Innen 1972-től a budapesti Andrassy úti SAXLEHNER-palotába, majd 2012-től a BENCZÜR-házba költözött a múzeum, ahol ma is látogatható.

BERKI Imre: A Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 25-34.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

T-Ty

Tűz- és Polgári Védelmi Országos Parancsnokság 1993-ban jött létre, amikor a belügyi tárcánál a tűzoltóságot és a polgári védelmet egyesítették tűz- és polgári védelmi országos parancsnokság elnevezéssel. E szervezet 1995. III. 31-éig működött, amikor az Alkotmánybíróság a szervezetet alaptörvénnyel ellentétesnek minősítette és működését 1995. XII. 31-éig tette lehetővé.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24. p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tűzoltó Múzeum Lásd Katasztrófavédelem Központi Múzeuma.

Tűzoltóság Országos Parancsnoksága

KISS András: Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 51-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

V-W

Varsói Szerződés 1955. V. 14.-én jött létre a közép-kelet-európai országok katonai-védelmi-politikai szervezeteként szovjet indításra. A szervezet 1991. II. 25.-én megszűnt.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „A tűzoltóság története” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vexillatio Az ókori Római Birodalom haderejének szervezeti egysége, amely napjaink zászlóaljának felel meg. A haderő ezen szervezeti egysége mintájára szervezték meg a tűzoltó zászlóaljat Róma város kikötővárosában, Ostiában.

LINDNER Gyula: A római Birodalom tűzvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 67-74.p. HU-ISSN 1216-6774.

Vigiles Az ókori Római Birodalom fővárosának, Rómának tűzoltói.

LINDNER Gyula: A római Birodalom tűzvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 67-74.p. HU-ISSN 1216-6774.

Vitézi Rend 1920-ban nagybányai HORTHY Miklós kormányzó és gróf. TELEKI Pál vezette magyar kormány kezdeményezése nyomán született meg a vitézi telek adományozására és alapítására vonatkozó 6650/1920.ME.r. Ezen rendelet értelmében állították fel a Vitézi Széket, melyet hatósági jogkörrel ruháztak fel. A Vitézi Szék 1920. novemberi ülésén döntött arról hogy tagjainak közösségét ezt követően Vitézi Rendnek hívják. Olyan egyéneket avattak vitézzé, akik a harctereken és a nemzeti felkelések alatt példaadó, személyes bátorsággal álltak meg a helyükön, magas kitüntetésben részesültek, vagy önfeláldozó bátorsággal párosult kiváló nemzetszolgálatban tündek ki. Az igénylőket vitézi telekkel is jutalmazták. A Vitézi Rendet a szovjet megszállást követően 1945-ben betiltották Magyarországon, ám az emigrációban a rend tovább működött. Magyarországra az 1989-es rendszerváltozást követően a Vitézi Rend visszatelepült, majd kettévált. Ezt követően két társadalmi szervezet is — a Vitézi Rend és a Történelmi Vitézi Rend —, a két világháború közötti Vitézi Rend örökösének tekintí magát.

OLASZ Lajos: A magyar légórtalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-

történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „*A tűzoltóság története*” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vitézi Szék Lásd Vitézi Rend.

Vöröskereszt Nemzetközi segélyszervezet, melynek székhelye Genfben található. Létrejötté Jean Henri DUNANT svájci üzletember nevéhez köthető, aki az 1859-es Solferino-i ütközet sebesülteinek ellátását megszervezte. Ezt követően 1863-ban megalakította az Ötök Bizottsága szervezetet, amely az 1880-ban létrejött Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának az elődje volt. Az Osztrák-Magyar Monarchiában a kiegyezés után 1872. IV. 12-én született döntés értelmében, Ausztriában és Magyarországon megkezdődött az önálló Vöröskereszt Egyletek megszervezése, melynek eredményeképpen 1881. V. 16-án Esztergomban megalakult a Magyar Szent Korona Országai Vörös-Kereszt Egylete.

OLASZ Lajos: A magyar légoltalom megszervezése az 1930-as években. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 75-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „*A tűzoltóság története*” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKI Imre: A magyar polgári védelem történeti áttekintése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIV. évf. (2014) 35-36-37-38.sz. 15-24.p. A tanulmány korábbi változata 2013. október 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság Katasztrófavédelem-történeti Szakosztálya és a Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács által szervezett „*A tűzoltóság története*” című katasztrófavédelem-történeti szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.